

AGRÁRMINISZTERIUM

EU Természethelyreállítási menetrend 2030-2050

EU rendelet a természet helyreállításáról

**Az európai zöld megállapodás és a biodiverzitás
műhelykonferencia**

Budapest

2023. április 14

Marczin Örs

Agrárminisztérium

Természetmegőrzési Főosztály

TARTALOM

Szakpolitikai háttér, indokoltság

Szakmai fókusz

Célkitűzések

Tagállami tervezés

Egyeztetések menete, tapasztalatok

Következtetések

HÁTTÉR

EU szakpolitikai alapok

EU Zöld Megállapodás 2050

Éghajlatvédelem

Tiszta, megfizethető, biztonságos
energiaellátás

környezetbarát ipar, körforgásos
gazdaság

Energia- és erőforrás-hatékony építés

A fenntartható, intelligens mobilitás

Méltányos, egészséges, környezetbarát
élelmiszer

Biológiai sokféleség megóvása, ökoszisztémák helyreállítása

Szennyezőanyag-mentes környezet

Zöld finanszírozás, méltányos átállás

Nemzeti költségvetések zöldítése

Kutatás, innováció

Oktatás, képzés

A károkozás elkerülése

EU Biológiai Sokféleség Stratégia 2030

A természet védelme

*Védett területek transzeurópai
hálózata szárazföldön és tengeren*

A természet helyreállítása

EU Természet-helyreállítási Terv

Az átalakulás elősegítése

*Hatékonyabb megvalósítás és
ellenőrzés; a tudás, finanszírozás és
beruházások növelése; a természet
tisztelete a döntéshozatalban*

Az EU mint globális partner

*A globális természetvédelmi kihívások
kezelése*

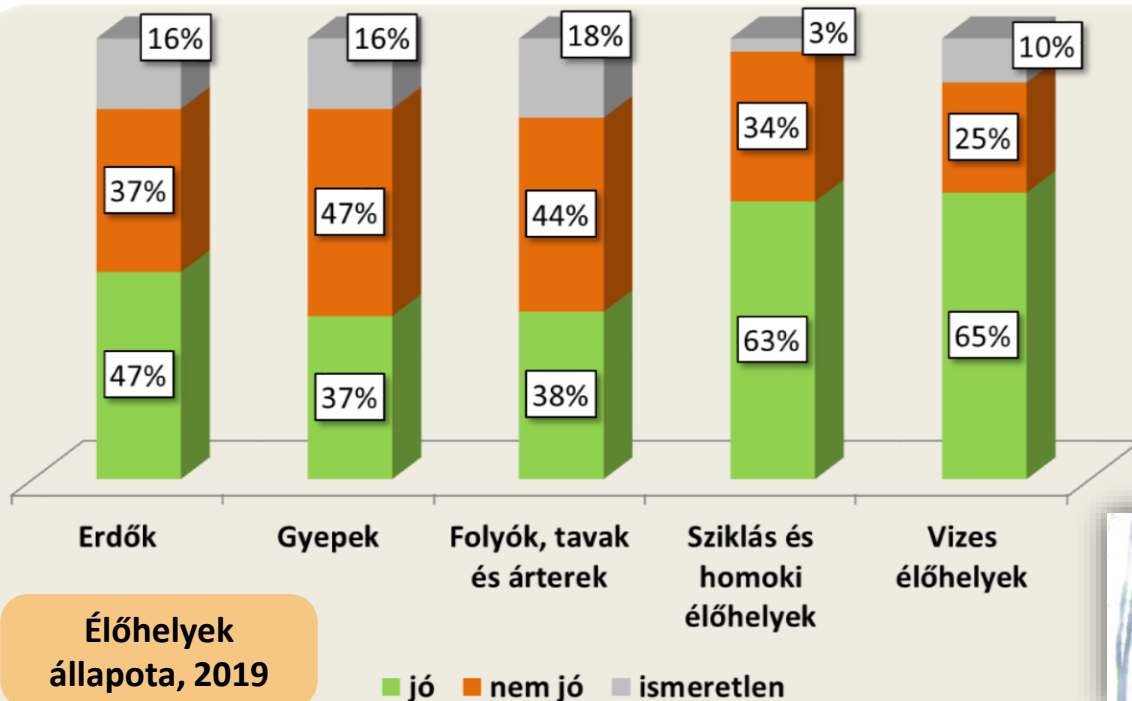
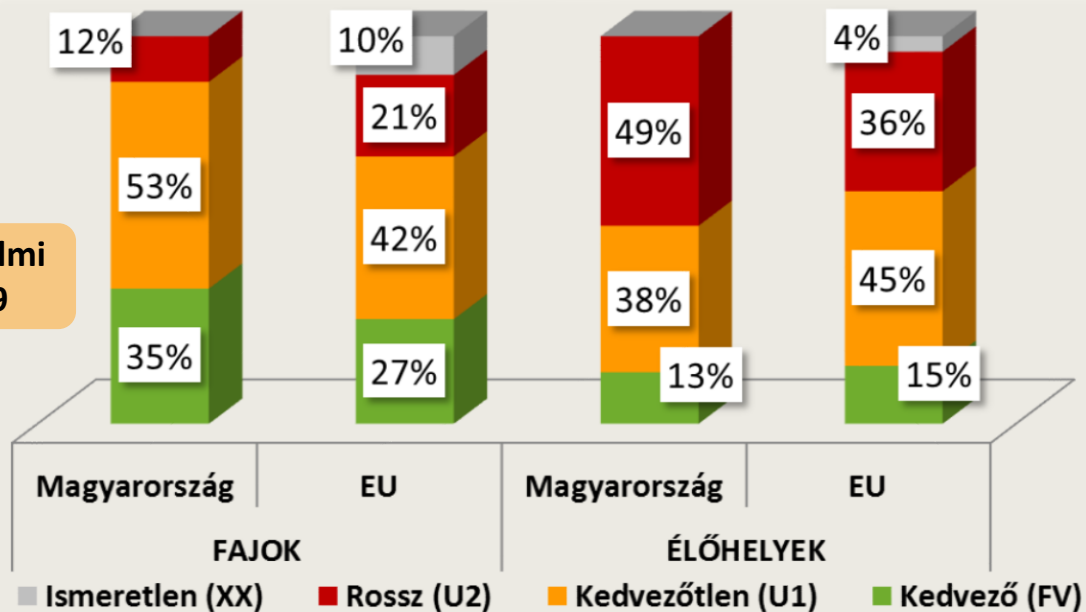
**EU Természet-helyreállítási
Rendelet (2030-2050)**

HÁTTÉR

Természet állapota

Természetvédelmi helyzet, 2019

A közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek természetvédelmi helyzete döntően kedvezőtlen

A közösségi élőhelyek előfordulásainak 50%-a nem jó (36%) vagy ismeretlen (14%) állapotú

SZAKMAI FÓKUSZ

1. Közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek

- a leromlott állapotú élőhelyek *helyreállítása*
- élőhelyek *létrehozása* az arra alkalmas területeken – *kedvező referencia terület*/kiterjedés az elmúlt 70 év veszteségeit figyelembe véve
- fajok élőhelyeinek *helyreállítása és létrehozása*, pl. az élőhelyek közötti ökológiai kapcsolatok biztosításával

2. Városi (települési) ökoszisztémák

- Városi zöldfelületek és lombkorona borítás

3. Folyók és árterek

- Hosszirányú és oldalirányú ökológiai kapcsolatokat akadályozó elemek azonosítása és eltávolítása
- Árterek természetes funkcióinak fejlesztése

4. Beporzó rovarok

- Állománycsökkenés megállítása

5. Mezőgazdasági ökoszisztémák

6. Erdei ökoszisztémák

**TERMÉSZETVÉDELEM +
NATURA 2000 +**

LEHETSÉGES INTÉZKEDÉSEK

„Klasszikus” élőhely-rekonstrukció:

- Vizes élőhelyek helyreállítása, vízháztartás javítása, természetes meder morfológia,
- Szukcesszió szabályozása (cserjeirtás),
- Inváziós fajok visszaszorítása,
- Puffer területek kialakítása (pl. szántók gyepesítése),
- Erdei élőhely-rekonstrukció (fafaj csere, holt fa, természeteshez közelítő korszerkezet stb.)...

⇒ **KEHOP, VEKOP stb.**

Természetközeli gazdálkodás:

- Természetvédelmi célú erdőgazdálkodás, folyamatos erdőborítás stb.
- Biogazdálkodás, agrár-erdészeti rendszerek,
- A gazdálkodás intenzitásának csökkentése,
- Nem termelő beruházások

⇒ **EMVA. Mg-i TÁM.**

+ „Passzív” rekonstrukció

CÉLOK

„ERŐFESZÍTÉS-KÖZPONTÚ”

I. Közösségi jel. élőhelyek helyreállítása

- Élőhely **állapot**: természetvédelmi helyzetértékelés „struktúra, funkció” paraméter alapján
- A „nem jó” és „ismeretlen” állapotú élőhely-területek helyreállítása: 2030-ig 30%, 2040-ig 60%, 2050-ig 90%
- Élőhely-területek további romlásának megakadályozása – **mindenhol!**

II. Közösségi jel. élőhelyek létrehozása

- A **kedvező referencia terület**/kiterjedés 30%-a 2030-ig, 60%-a 2040-ig, 100%-a 2050-ig
- kedvező referencia terület/kiterjedés: ami a kedvező helyzet eléréséhez kell; \geq az élőhelytípus Natura 2000 kijelöléskor ismert területe
- az elmúl 70+ év veszteségei?

III. Közösségi jel. fajok élőhelyeinek helyreállítása és létrehozása

- Élőhely-helyreállítás, új élőhelyek kialakítása, ökológiai folyosók biztosítása...
- ...mindaddig amíg nincs kellő mennyiségű és minőségű élőhely a fajok hosszú távú fennmaradásához???

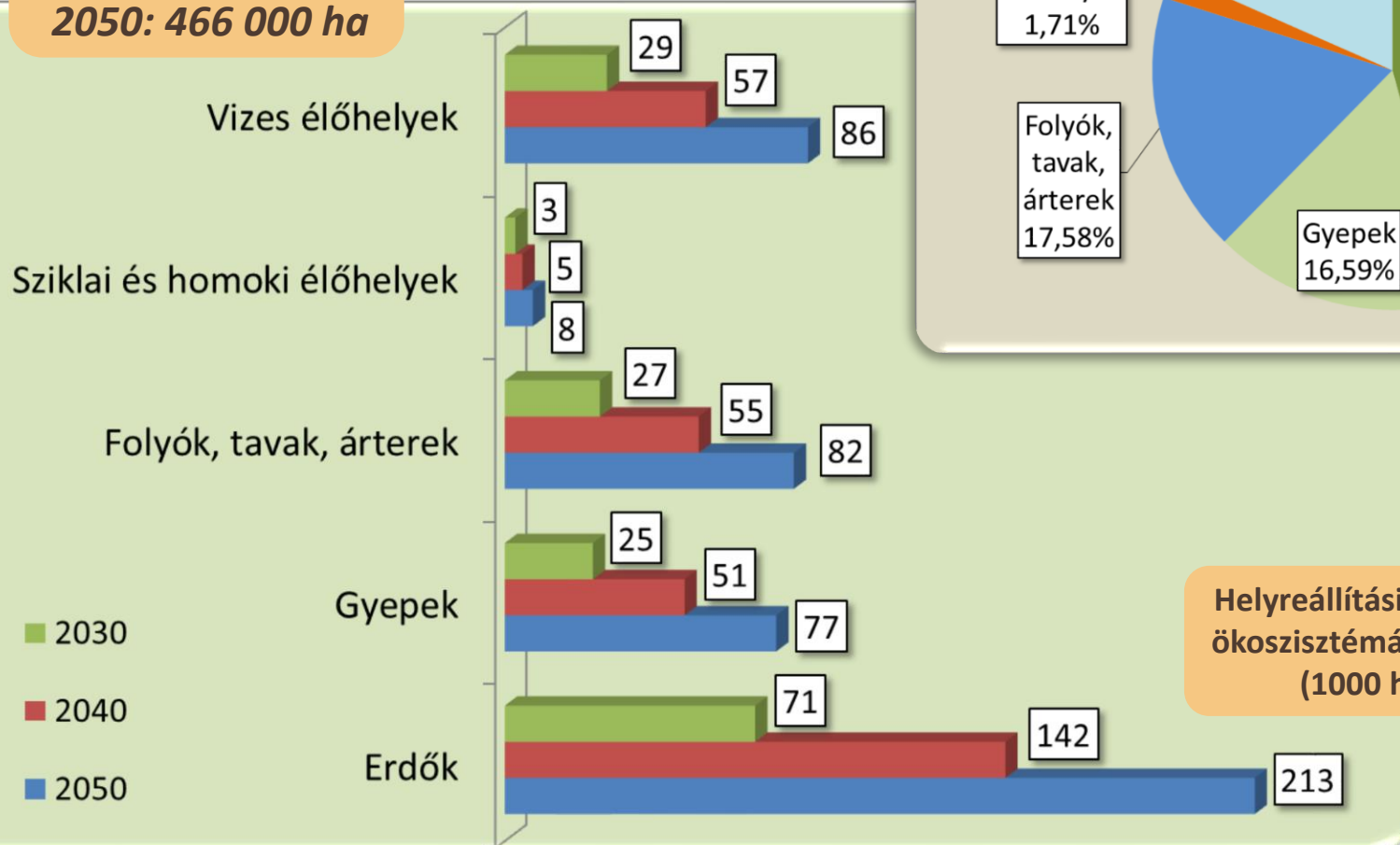
I. ÉLŐHELYHELYREÁLLÍTÁSI IGÉNYEK

hazai kontextus

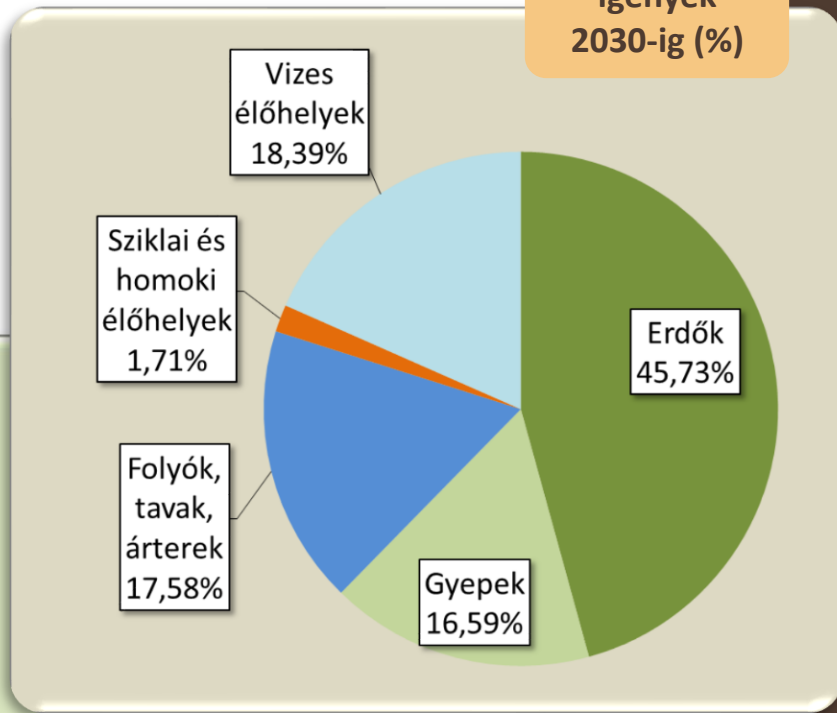
2030: 155 000 ha

2040: 310 000 ha

2050: 466 000 ha

Helyreállítási igények 2030-ig (%)

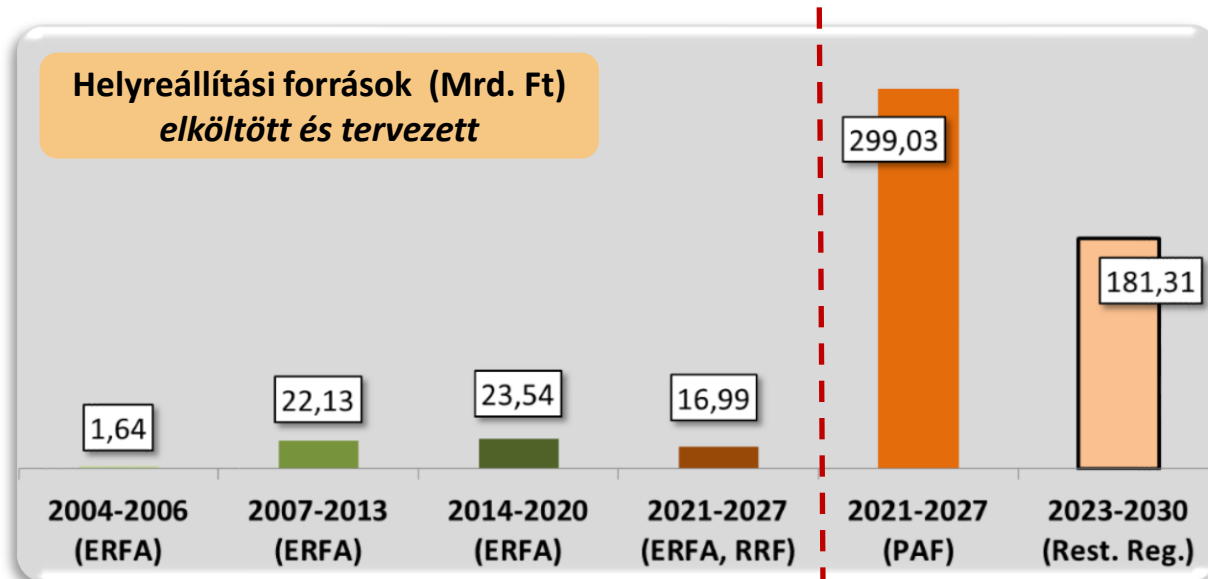

Helyreállítási igények ökoszisztémák szerint (1000 ha)

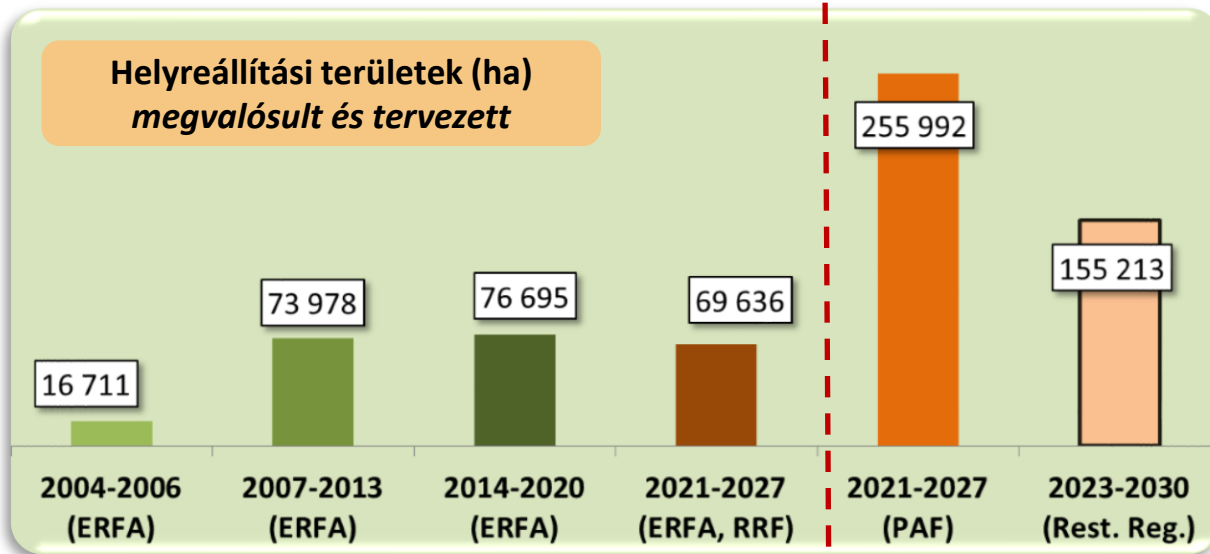
EDDIGI GYAKORLAT vs. CÉLOK (2030)

hazai kontextus

Min. 10X pénz

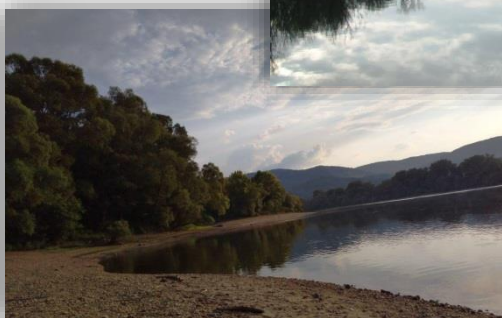
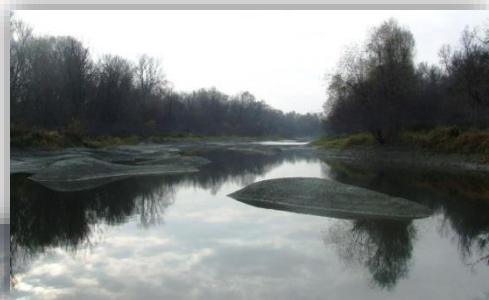
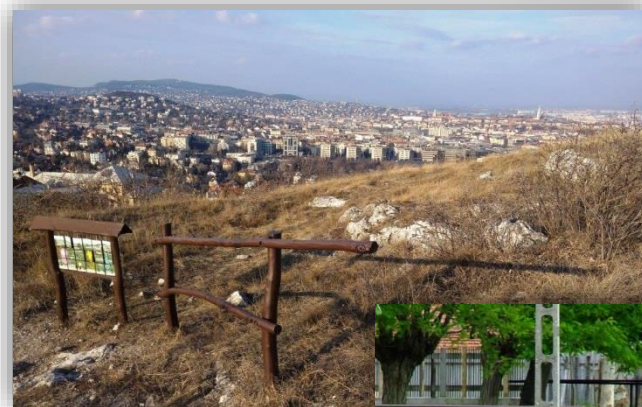
Min. 3x terület

CÉLOK

IV. Urbánus/városi ökoszisztémák helyreállítása

- A települési zöldfelületek és lombkorona-borítás csökkenésének megállítása 2030-ig, 2021-es bázisévhez viszonyítva
- Városok zöldfelületének növekedése (2021-hez képest): min. 3%-os 2040-ig, min. 5% 2050-ig
- 10% lombkorona-borítás minden városban és agglomerációban 2050-ig
- A települési zöldfelületek nettó növekedése a felújítások és új építések során

V. Folyók természetes folytonosságának, és az árterek természetes funkcióinak helyreállítása

- A felszíni vizek hosszirányú és oldalirányú átjárhatóságát akadályozó mesterséges elemek azonosítása, eltávolításuk ütemezésének meghatározása, az érintett elemek eltávolítása
- A kapcsolódó árterek természetes funkcióinak helyreállítása

CÉLOK

VI. Beporzók állományainak helyreállítása

- 2030-ig a csökkenő populációs trendek megállítása, 2030-tól növekedés!
- Monitorozás: 2030-tól 3 évente, módszertan EB végrehajtási rendelet alapján.

VII. Agrár-ökoszisztémák helyreállítása

- A közösségi jelentőségű értékek helyreállításán túli **többletintézkedések!**
- 2030-tól országosan növekvő trendek: lepke-index, talajok szerves anyag (szén) tartalma, nagy diverzitású tájképi elemekkel rendelkező területek;
- Mezőgazdasági madarak populációindexe: 2030-ig 110, 2040-ig 120, 2050-ig 130
- Lecsapolt tőzeges területek „visszanedvesítése”: 2030-ig 30%, 2040-ig 50%, 2050-ig 70%

VIII. Erdei ökoszisztémák helyreállítása

- A közösségi jelentőségű értékek helyreállításán túli **többletintézkedések!**
- 2030-tól országosan növekvő trendek: holtfa, vegyes korszerkezetű erdők, megkötött szerves szén, erdei madarak populációindexe, ökológiai kapcsolatok

TAGÁLLAMI TERVEZÉS

Országos Természethelyreállítási Terv 2050

- *Intézkedések leírása, ütemezése, forrásigénye;*
- *Helyreállítandó területek azonosítása, térképek;*
- *A Monitorozás rendszerének kialakítása;*
- **Megalapozás:**
 - Élőhelyek országos elterjedése – térkép;
 - Nem kedvező állapotú élőhelyek területei;
 - Kedvező referencia terület;
 - Élőhelyek létrehozására alkalmas területek;
 - Fajok élőhelyeinek megfelelő minőségi és mennyiségi paraméterei;
 - Beporzó-védelem, erdei és mezőgazdasági ökoszisztémák indikátorértékei;
 - Helyreállítandó mezőgazdasági és erdőterületek;
 - Vízfolyások mentén található és eltávolítandó akadályok;
 - Stb. ...

Jelentések, felülvizsgálat:

- Adatszolgáltatása a helyreállított területekről (ha) és elbontott műtárgyakról: **évente**,
- Általános jelentés a terv megvalósításáról: **3 évente** (első jelentés: 2031. június),
- Felülvizsgálat **10 évente**

TAGÁLLAMI ÁLLÁSPONT(OK)

- Sürgősen cselekedni kell – konszenzus!
- A célok általában **túl ambiciózusak** (20%!)
- A **finanszírozás** nem biztosított.
- Az **intézményi és szakértői kapacitások** hiányoznak
- Tagállami szintű **rugalmaság** a megvalósításban.
- **Élőhely-helyreállítása csak az ismert és rossz állapotú élőhelyek** által borított területeken.
- A **leromlás megakadályozása** – általános kötelezettségként teljesíthetetlen, nem mérhető.
- **Urbánus ökoszisztémák** – nem EU kompetencia, milyen területegységekben gondolkodjunk, minőségi paraméterek?
- **KAP-al való összhang** biztosítása, termőföld védelme,
- **Tőzeges területek** elárasztása – nem teljesíthető.
- **Erdők helyreállítása - rugalmasabb indikátorválasztás.**
- **Tervezés:** több lépésben, **először csak 2030-ig.**
- **Jelentés:** igazodjon a meglévő jelentési folyamatokhoz – **3, ill. 6 évente.**

MENETREND

Rendelettervezet meghirdetése

2022 június

Közös tanácsi álláspon

2023 június

EU Rendelet jóváhagyása

2023 december

Tagállami terv összeállítása

2025 december

Tervegyeztetés, EB jóváhagyás

2026 december

Első jelentés – eredmények

2030 július

KÖVETKEZTETÉSEK

- *Nem csak az állami természetvédelem feladata.*
- *Társágazatok nélkül a természetvédelem „házi feladat” sem teljesíthető.*
- **„Teljesíthetetlen” szakmai tervezési feladatok (pl.):**
 - *Országos élőhely-térkép*
 - *„Jó”, „nem jó” és „ismeretlen” állapotú élőhely-területek (kiterjedés, előfordulás, térkép)*
 - *Kedvező referencia-terület meghatározása élőhely-típusonként*
 - *„Élőhely-létrehozási” és –helyreállítási célterületek (térkép)*
- **Kulcselemek:**
 - *Elköteleződés, részvétel – minden szinten*
 - *Hatékony ágazatközi együttműködési mechanizmusok,*
 - *Koordináció (AM TVHÁT?),*
 - *Belső kapacitások,*
 - *Külső/szakértői kapacitások,*
 - *Források.*

Köszönöm a figyelmet!